

Lieta C-8/22

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar
Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2022. gada 5. janvāris

Iesniedzējtiesa:*Conseil d'État* (Beļģija)**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2021. gada 2. decembris

Prasītājs:

XXX

Atbildētāja:*Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides***I. Pamatlietas priekšmets**

- 1 Prasītājs lūdz atcelt *Conseil du contentieux des étrangers* [Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padomes] (turpmāk tekstā – “CCE”) 2019. gada 26. augustā pasludināto spriedumu (turpmāk tekstā – “pārsūdzētais spriedums”).

II. Īss faktu un pamatlietas izklāsts

- 2 2007. gada 23. februārī *Commissariat général aux réfugiés et apatrides* [Ģenerālkomisariāts bēgļu un bezvalstnieku lietās] (turpmāk tekstā – “pretējā puse” vai “CGRA”) atzina prasītāju par bēgli.
- 3 2010. gada 20. decembrī *Cour d'assises de Bruxelles* [Briseles Zvērināto tiesa, Beļģija] piesprieda viņam brīvības atņemšanas sodu uz 25 gadiem.
- 4 2016. gada 4. maijā pretējā puse saskaņā ar 1980. gada 15. decembra *loi sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers* (Likums par ārvalstnieku ieeļošānu, uzturēšanos, apmešanos uz dzīvi un izraidīšanu; turpmāk tekstā – “1980. gada 15. decembra likums”) 55/3/1. pantu

atcēla viņa bēgļa statusu. Šīs tiesību normas 1. punktā ir noteikts: “Ģenerālkomisārs bēgļu un bezvalstnieku lietās var atcelt bēgļa statusu, ja ārvalstnieks tādēļ, ka viņš ir ticis notiesāts ar galīgu spriedumu par īpaši smagu noziegumu, rada draudus sabiedrībai, vai ja pastāv pamatoti iemesli uzskatīt viņu par apdraudējumu valsts drošībai.”

- 5 Prasītājs iesniedza *CCE* apelācijas sūdzību, kura ar apstrīdēto spriedumu to noraidīja.

III. Pamatlietas pušu galvenie argumenti

I. Prasītājs

- 6 Prasītāja pirmais arguments attiecas it īpaši uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2011, L 337, 9. lpp.), 14. panta un uz 1980. gada 15. decembra likuma 55/3/1. panta un Beļģijas un Savienības tiesībās nostiprinātā samērīguma principa pārkāpumu.
- 7 Prasītājs apgalvo, ka, pēc *CCE* domām, viņam esot jāpierāda, ka, lai gan šāda notiesāšana bija, viņš nav vai vairs nav apdraudējums sabiedrībai.
- 8 Prasītājs kritizē šos *CCE* apsvērumus. Ne iepriekšējās notiesāšanas, ne tas, ka *CGRA* ir pieņēmis lēmumu, nenozīmē, ka nav jāpilda pierādīšanas pienākums. *CCE* esot vajadzējis censties saprast Beļģijas likumdevēja un Savienības likumdevēja nodomu. Tik tiešām, Beļģijas likumdevēja nodoms neesot bijis uzskatīt, ka notiesāšana ir pietiekama, lai pierādītu apdraudējumu vai radītu aizdomas par kādu aktuālu apdraudējumu; gluži otrādi, abi nosacījumi ir jāapvieno: notiesāšana par īpaši smagu likumpārkāpumu un draudu radīšana sabiedrībai. Savukārt notiesāšana neesot nepieciešama, lai ieinteresēto personu uzskatītu par draudu valsts drošībai.
- 9 Tā kā 1980. gada 15. decembra likuma 55/3/1. panta 1. punkta un Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta formulējums ir atšķirīgs, valsts tiesību normas ir jāskata atbilstīgi Savienības tiesībām. Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punktā ir noteikts: “Dalībvalstis var atcelt, izbeigt vai atteikt pagarināt bēgļa statusu, ko piešķīrusi valsts, administratīva, tiesu vai tiesām līdzīgu iestāžu struktūra, ja: a) ir pamats uzskatīt, ka viņš rada draudus tās dalībvalsts drošībai, kurā viņš uzturas; b) viņš pēc notiesāšanas ar galīgu spriedumu par sevišķi smagu nozieguma izdarīšanu rada draudus šīs dalībvalsts sabiedrībai.” Savienības tiesību normā izcelti abi kumulatīvie nosacījumi (notiesāšana un apdraudējums).
- 10 Tādējādi, pēc prasītāja domām, paustām *CCE*, *CGRA* bija pienākums pierādīt, ka viņš ir drauds sabiedrībai, ko tas nevarēja izdarīt, atsaucoties tikai uz notiesāšanu. Tāpat arī *CCE* vajadzēja pienācīgi pamatot savu nostāju attiecībā uz

apdraudējumu, ko rada ieinteresētā persona, ņemot vērā apstākļu kopumu, neuzskatot par pietiekamu agrāk notikušo notiesāšanu, ne arī nosakot jebkādu pieņēmumu, kas pieteikuma iesniedzējam būtu jāatspēko, lai izvairītos no statusa atcelšanas. Taču šķiet, ka *CCE* neuzskata, ka *CGRA* būtu jāpierāda, ka ir izpildīti abi kumulatīvie nosacījumi, bet tikai to, ka ieinteresētā persona var mēģināt pierādīt, ka, lai gan ir bijusi notiesāta, tā nav uzskatāma par apdraudējumu.

- 11 Jebkurā gadījumā *CCE* ir jāpārbauda *CGRA* minētie apstākļi un jāizskata tie aktuālie apstākļi, kurus izvirza prasītājs. *CGRA* atsaucas uz faktiem, kuri saistīti ar krimināllietu, kuri attiecas uz 2006. gadu, kas nav pietiekami pašreizējās situācijas analīzei.
- 12 Savienības judikatūrā attiecībā uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.), 7. panta 4. punktu ir noteikti galvenie principi attiecībā uz samērīguma principu un nepieciešamību veikt īpašu konkrētā gadījuma izskatīšanu, kad administrācija ārvalstniekam piedēvē “draudus”. Prasītājs atsaucas uz 2015. gada 11. jūnija spriedumu Zh. un O. (C-554/13, EU:C:2015:377). Turklāt Tiesas judikatūrā ir veidota saikne starp Direktīvu 2008/115 un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2013/33/ES (2013. gada 26. jūnijs), ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (OV 2013, L 180, 96. lpp.). Šī atziņa ir būtiska šajā konkrētajā gadījumā saistībā ar “bēgļu tiesībām”.
- 13 Tādējādi, pēc prasītāja domām, kad Savienības likumdevējs Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punktā norāda uz to, ka attiecīgais ārvalstnieks ir bijis notiesāts un ir uzskatāms par apdraudējumu, tas neļauj prezumēt apdraudējuma pastāvēšanu iepriekšējas notiesāšanas dēļ; gluži otrādi, tas paredz divus atšķirīgus kumulatīvus nosacījumus: notiesāšanu par īpaši smagu likumpārkāpumu un apdraudējumu sabiedrībai, un iestādei sava lēmuma pamatojumā ir jāpierāda, ka tie ir izpildīti. Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta b) apakšpunkts būtu formulēts citādi, ja apdraudējumu radītu tikai tas, ka viņš ir notiesāts; tad nebūtu atsaucies uz apdraudējumu sabiedrībai, bet tikai uz notiesāšanu un, iespējams, “[viņš] pēc [notiesāšanas]” vietā būtu izmantoti termini “tāpēc, ka [viņš ir ticis notiesāts]” vai “jo [viņš ir ticis notiesāts]”.
- 14 Tāpēc būtu pamatoti jautāt Tiesai, vai Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkts, skatīts atsevišķi un kopā ar samērīguma principu, nepieļauj valsts praksi uzskatīt, ka apdraudējumu sabiedrībai tiek prezumēts viņa notiesāšanas par īpaši smagu likumpārkāpumu dēļ, un ka notiesātajam ārvalstniekam jāpierāda, ka viņš nerada apdraudējumu sabiedrībai.
- 15 No otras puses, prasītājs uzskata, ka *CGRA* savu nostāju pamato, arī norādot, ka *tribunal de l'application des peines* [Kriminālsodu izpildes tiesa] (turpmāk tekstā – “*TAP*”) uzskata, ka, lai gan mazinātu, prasītāja radīto risku “nevarot izslēgt” un ka *TAP* saistībā ar prasītāja nosacīto atbrīvošanu “ņem vērā draudu

[apdraudējuma] iespējamību” un veic “vairākus pasākumus, lai novērstu šo draudu [šī apdraudējuma] īstenošanu”. Tā kā apdraudējumam, kurā vainots prasītājs, jābūt kaut nedaudz konkrētam un pietiekami reālam, šie apsvērumi neesot pietiekami, lai uzskatītu, ka *CCE* pamatoti uzskatījusi apdraudējumu par pierādītu un tas nozīmētu vismaz to, ka ir noteikts pārāk zems sliekšnis, kas ir pretēji samērīguma principam. Jautājums par to, vai apdraudējums ir pietiekami pierādīts no juridiskā viedokļa, ja tiesa uzskata, ka šis apdraudējums “nav izslēgts” vai tas “ir iespējams”, ir jautājums nevis par faktu novērtēšanu, bet par novērtēšanu no juridiskā viedokļa.

- 16 2015. gada 11. jūnija spriedumā *Zh. un O.* (C-554/13, EU:C:2015:377, 60. punkts) Tiesa ir nospriedusi, ka “jēdziens “apdraud sabiedrisko kārtību”, kāds tas ir paredzēts [Direktīvas 2008/115] 7. panta 4. punktā, katrā ziņā paredz, ka papildus sociālas kārtības traucējumiem, ko rada jebkurš likumpārkāpums, ir reāls, pastāvošs un pietiekami nopietns apdraudējums, kas skar kādu no sabiedrības pamatinteresēm”. Šajā konkrētajā gadījumā *CCE* sprieduma pamatojumā šāds sliekšnis nav sasniegts.
- 17 Turklāt tajā pašā spriedumā Tiesa būtībā ir nospriedusi, ka apdraudējums, kurā vainots kāds ārvalstnieks, kurš ir bijis notiesāts, ir jāanalizē, par pamatu ņemot viņa individuālo situāciju, un ir jāņem vērā visi nozīmīgie apstākļi, piemēram, noritējušais laikposms un konteksts. *CCE* pārsūdzētajā spriedumā apgalvo, ka tā nesaskata, kādēļ dažādie apsvērumi par prasītāja centieniem iekļauties sabiedrībā pierādītu to, ka viņš nerada apdraudējumu sabiedrībai. Tāpat arī *CCE* nesniedz atbildi ne uz prasītāja argumentiem par laiku, kas pagājis kopš viņa notiesāšanas, ne uz argumentiem, atbilstīgi kuriem fakti, par kuriem viņš bija notiesāts, attiecas uz laiku, kad viņš bija nepilngadīgs bez piesaistēm un ienākumiem, kas tagad vairs tā nav, ka viņš vairs necieš no atkarībām, ka viņa uzvedība apcietinājumā ir bijusi laba un ka viņa atbrīvošanas pēcpārbaude norit labi. No tā izriet, ka *CCE* visu šo pastāvošo apstākļu kontekstā nav paudusi viedokli par prasītāja bīstamību.
- 18 Būtu jājautā Tiesai, vai Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkts, skatot to atsevišķi un kopā ar samērīguma principu, nosaka to, ka iestādei ir jāpierāda, ka apdraudējums, kurā tiek vainots ārvalstnieks, ir reāls, pastāvošs un pietiekami nopietns un skar sabiedrības pamatintereses, ņemot vērā visus šā gadījuma apstākļus un it īpaši attiecīgā ārvalstnieka centienus integrēties un to pierādījumus pēc viņa notiesāšanas un to, ka kriminogēnā konteksta, kurā ārvalstnieks izdarījis likumpārkāpumus, vairs nav.

II. Pretējā puse

- 19 Pretējā puse uzskata, ka no sagatavošanas darbiem izriet, ka projekta franču valodas versijā frāze “ir bijis galīgas notiesāšanas par īpaši smagu likumpārkāpumu objekts”, lai parādītu saistību starp galīgu notiesāšanu par īpaši smagu likumpārkāpumu un apdraudējumu, ko tas rada sabiedrībai, bija aizstāta ar “bijis galīgi notiesāts par īpaši smagu likumpārkāpumu” (skat. Doc.parl., Ch.repr., sess.ord. 2015/2015 n° 1197/01 [Parl. dok. Pārst. pal. Reg. Ses. 2015/2015

Nr. 1197/01], 18. lpp.). Esot skaidrs, ka Beļģijas likumdevējs ir vēlējis apvienot bīstamību sabiedrībai un notiesāšanas faktu par īpaši smagiem likumpārkāpumiem un ka Savienības likumdevēja ieskatā, lai bēgli uzskatītu par apdraudējumu dalībvalsts sabiedrībai, viņam jābūt notiesātam pēdējā instancē. Tas nekādā veidā nenozīmē, ka drauds ir pierādīts tikai notiesāšanas fakta dēļ.

- 20 No apstrīdētā sprieduma teksta izrietot, ka *CCE*, no vienas puses, ir ņēmusi vērā apstākli, ka prasītājs ir bijis notiesāts par īpaši smagu likumpārkāpumu un, no otras puses, ir pievērsusi uzmanību jautājumam par to, vai šī fakta dēļ viņš pašlaik ir uzskatāms par apdraudējumu sabiedrībai. *CCE* esot uzsvērusi, ka, lai gan ir bijusi šāda notiesāšana, vajadzības gadījumā ieinteresētajai personai vajadzētu spēt pierādīt, ka tā nav vai vairs nav uzskatāma par apdraudējumu sabiedrībai. *CCE* arī konstatēja, ka prasītājs ir bijis notiesāts par īpaši smagu likumpārkāpumu un ka viena bēgļa radītā apdraudējuma sabiedrībai novērtējums ir jāveic atkarībā no izdarītā likumpārkāpuma smaguma, kas pilnībā atbilst likumam.
- 21 No apstrīdētā sprieduma teksta izrietot arī, ka *CCE* ir izpētījusi tos faktus, kurus priekšplānā izvirzījis prasītājs, lai novērtētu, vai, lai gan ir bijusi šī notiesāšana par īpaši smagu likumpārkāpumu, viņš joprojām ir uzskatāms par apdraudējumu sabiedrībai. Iemesli, kuru dēļ prasītāja izvirzītie pamati tika noraidīti, izrietot no lēmuma kopumā, un *CCE* esot skaidri pamatojusi, kāpēc tā uzskatīja, ka drauds, ko varēja radīt prasītājs, vēl bija aktuāls. Šis novērtējums esot tiesas, kura izskata lietu pēc būtības, neatkarīgs vērtējums.
- 22 Attiecībā uz samērīguma principu Tiesa 2010. gada 9. novembra spriedumā B un D (C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:661) ir nospriedusi, ka ir nepieciešams veikt samērīguma pārbaudi gadījumā, kad, piemērojot Direktīvas 2011/95 12. panta 2. punkta b) vai c) apakšpunktu, tiek liegts bēgļa statuss. Tā nosprieda, ka šāda liegšana ir saistīta ar izdarītā likumpārkāpuma smagumu, kura pakāpe ir tik augsta, ka attiecīgā persona nevar leģitīmi pretendēt uz aizsardzību, kas saistīta ar bēgļa statusu. Tā kā kompetentā iestāde, izvērtējot izdarīto aktu smagumu un ieinteresētās personas individuālo atbildību, jau ir ņēmusi vērā visus apstākļus, kas raksturo šīs personas rīcību un situāciju, šai iestādei, ja tā secina, ka 12. panta 2. punkts ir piemērojams, nevar noteikt pienākumu izvērtēt samērīgumu, kas nozīmētu no jauna izvērtēt izdarīto likumpārkāpumu smaguma pakāpi (109. punkts). Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punktā un 1980. gada 15. decembra likuma 55/3/1. panta 1. punktā šā statusa atcelšanai ir paredzēts nosacījums, ka izdarītajiem aktiem ir zināma smaguma pakāpe un, tā kā tiesa jau ir ņēmusi vērā visus konkrētā gadījuma apstākļus, lai novērtētu tos aktus, kuri pamato atcelšanu, nav jāveic jauna samērīguma pārbaude, kas paredzot atkārtoti veikt izdarīto aktu smaguma pakāpes novērtējumu. Tāpēc Tiesai neesot jāuzdot jautājums par šo aspektu.

IV. Iesniedzējtiesas vērtējums

- 23 No pārsūdzētā sprieduma izriet, ka atbilstīgi 1980. gada 15. decembra likuma 55/3/1. panta 1. punktam, apdraudējums, ko sabiedrībai rada ārvalstnieks, izriet no viņa notiesāšanas par īpaši smagu likumpārkāpumu. *CEE* tomēr uzskata, ka prasītājs var pierādīt, ka, lai gan viņš ir notiesāts, viņš nav vai vairs nav drauds sabiedrībai.
- 24 *CCE* neuzskata, ka *CGRA* ir jānosaka, ka prasītājs, kurš ir bijis galīgi notiesāts par īpaši smagu likumpārkāpumu, ir reāls, pastāvošs un pietiekami nopietns apdraudējums sabiedrībai. Tā būtībā uzskata, ka šis apdraudējums principā izpaužas tajā, ka prasītājs ir bijis notiesāts par īpaši smagu likumpārkāpumu, bet prasītājs var sniegt pierādījumus, ka viņš nav vai vairs nav tāds apdraudējums sabiedrībai.
- 25 Pirmajā pamatā prasītājs apstrīd šo *CCE* veikto analīzi. Būtībā viņš apgalvo, ka pretējai pusei ir jāpierāda, ka viņš rada reālu, pastāvošu un pietiekami nopietnu apdraudējumu sabiedrībai, nevis prasītājam ir jāpierāda, ka viņš nerada vai vairs nerada tādu apdraudējumu. Viņš uzskata, ka tikai viņa notiesāšana par īpaši smagu likumpārkāpumu nevar būt pietiekama, lai pierādītu šī apdraudējuma esamību, bet ka ir jāpierāda šī apdraudējuma turpināšanās un aktualitāte. It īpaši prasītājs uzskata, ka nepietiek ar to, ka drauds ir eventuāls vai nevar tikt izslēgts, bet, ka tam ir jābūt pierādītam. Viņš uzskata, ka ir jāveic samērīguma pārbaude, lai noteiktu, vai drauds, ko viņš rada, pamato, ka viņam tiek liegts bēgļa statuss.

V. Īss lūguma sniegt prejudiciālu lēmumu pamatojums

- 26 1980. gada 15. decembra likuma 55/3/1. pantā ir transponēts Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkts. Tvērums, kas piešķirams 1980. gada 15. decembra likuma 55/3/1. pantam, ir jānosaka, ņemot vērā ar to transponētās Eiropas Savienības tiesību normas tvērumu.
- 27 Lai noteiktu, vai prasītāja kritika ir pamatota, *Conseil d'État* (Valsts padome) uzskata par nepieciešamu uzdot Tiesai jautājumus par Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta interpretāciju.

VI. Prejudiciālie jautājumi

1. Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu, 14. panta [4. punkta b) apakšpunkts] ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir paredzēts, ka apdraudējumu sabiedrībai pierāda tas vien, ka bēgļa statusa ieguvējs pēdējā instancē ir ticis notiesāts par īpaši smaga nozieguma izdarīšanu, vai tomēr tas ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir paredzēts, ka ar notiesāšanu pēdējā

instancē par īpaši smaga nozieguma izdarīšanu nav pietiekami, lai pierādītu apdraudējuma sabiedrībai pastāvēšanu?

2. Ja notiesāšana pēdējā instancē par īpaši smaga nozieguma izdarīšanu vien nav pietiekama, lai pierādītu apdraudējuma sabiedrībai pastāvēšanu, vai Direktīvas 2011/95/ES 14. panta [4. punkta b) apakšpunkts] ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā dalībvalstij ir prasīts pierādīt, ka pēc notiesāšanas prasītājs turpina radīt apdraudējumu sabiedrībai? Vai dalībvalstij ir jāpierāda, ka šis apdraudējums ir reāls un pastāvošs, vai tomēr ir pietiekami ar to, ka apdraudējums ir iespējams? Vai Direktīvas 2011/95/ES 14. panta [4. punkta b) apakšpunkts], skatīts atsevišķi vai kopā ar samērīguma principu, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to bēgļa statusu ir atļauts atcelt tikai tad, ja šī atcelšana ir samērīga un ja šī statusa ieguvēja radītais apdraudējums ir pietiekami smags, lai pamatotu šo atcelšanu?

3. Vai gadījumā, ja dalībvalstij nav jāpierāda, ka pēc notiesāšanas prasītājs joprojām rada apdraudējumu sabiedrībai un ka šis apdraudējums ir reāls, pastāvošs un pietiekami nopietns, lai pamatotu bēgļa statusa atcelšanu, Direktīvas 2011/95/ES 14. panta [4. punkta b) apakšpunkts] ir jāinterpretē tādējādi, ka apdraudējumu sabiedrībai principā pierāda tas, ka bēgļa statusa ieguvējs ir ticis notiesāts pēdējā instancē par ļoti smaga nozieguma izdarīšanu[,] bet ka viņš var pierādīt, ka viņš nerada vai vairs nerada šādu apdraudējumu?